

Затверджено Вченою радою
ОНУ імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра історії та світової політики

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАСВА

" 08 " грудня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти бакалавр

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет міжнародних відносин, політології та соціології

(назва інституту, факультету)

2021-2022

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Теорія міжнародних відносин» для спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Розробник: Кадук Наталя Іванівна – доцент кафедри історії та світової політики, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії та світової політики

Протокол № 1 від "30" 08 2021 року

Завідувач кафедри Микола ШЕВЧУК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин, політології та соціології:

Протокол № 1 від "08" 09 2021 року

Голова НМК Олег ХОРОШИЛОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від "26" 08 2022 р.

Завідувач кафедри Василь ШЕВЧУК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3,5 годин – 105 змістових модулів – 3 ІНДЗ* – презентації, реферати	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>292 Міжнародні економічні відносини</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Дисципліна вільного вибору	
		Рік підготовки:	
		3-й	4-й
		Семестр	
		6-й	7-й
		Лекції	
		18 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	-
		Самостійна робота	
		69 год.	95 год.
		у т.ч. ІНДЗ: - 4 год.	
Форма підсумкового контролю: залік			

Робоча програма розроблена відповідно до освітньої програми підготовки **бакалавра** спеціальності **292 Міжнародні економічні відносини**.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області міжнародних економічних відносин. Засвоєння даної дисципліни дасть можливість методологічно обґрунтувати та системно упорядкувати теоретичні уявлення фахівця як про міжнародні відносини, загалом, так і окремі їх сфери, зокрема.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є теоретична база вивчення та осмислення міжнародних відносин.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Навчальна дисципліна «Теорія міжнародних відносин» взаємопов'язана з такими дисциплінами як «Міжнародні економічні відносини», «Регулювання міжнародних економічних відносин», «Міжнародні організації», «Міжнародні економічні організації», «Країнознавство», «Міжнародні відносини та світова політика», «Політика європейської інтеграції», «Зовнішня політика України», «Національні інтереси та національна безпека України», «Україна у світовій спільноті» та ін.

Робоча програма навчальної дисципліни є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення підсумкового контролю у формі заліку.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є засвоєння сучасних наукових концепцій, понять та методів дослідження міжнародних відносин, формування та розвиток у студентів цілісних теоретичних уявлень про міжнародні відносини як специфічну сферу суспільних відносин.

Завданнями дисципліни є:

- вироблення цілісного теоретичного бачення історії і сучасного стану міжнародних відносин;
- засвоєння основних теоретичних підходів і методів дослідження міжнародних відносин;
- формування теоретичних засад аналітичної роботи в галузі міжнародних досліджень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

<i>Інтегральна компетентність (ІК):</i>	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також в процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
<i>Загальні компетентності (ЗК):</i>	
ЗК05	Здатність спілкуватися державною мовою, як усно так і письмово.
ЗК06	спілкуватися іноземними мовами.
ЗК08	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань / видів економічної діяльності).
ЗК11	Здатність працювати в команді.
<i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК):</i>	
СК02	Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуваннями їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.
СК04	Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.
СК07	Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин, вміти здійснювати управління фінансовими та інвестиційними потоками підприємств у сфері міжнародного бізнесу.
СК09	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.
СК11	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.
СК15	Здатність застосовувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Очікувані результати навчання.

РН08	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі, та євроатлантичної інтеграції.
РН09	Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

PH11	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.
PH14	Розуміти та застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.
PH15	Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.
PH16	Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.
PH18	Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуваннями причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.
PH22	Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

В результаті вивчення курсу студент повинен

ЗНАТИ:

- основні засади теорії міжнародних відносин як науки;
- зміст понятійно-категоріального апарату теорії міжнародних відносин;
- основні напрями та наукові школи в теорії міжнародних відносин;
- евристичні та прикладні можливості теорії міжнародних відносин для аналізу сучасної системи міжнародних відносин;
- актуальні проблеми та перспективи розвитку системи міжнародних відносин у XXI ст.;
- роль і місце України в сучасних міжнародних відносинах.

ВМІТИ:

- самостійно досліджувати структуру, завдання та функції теорії міжнародних відносин;
- використовувати поняття та категорії ТМВ для аналізу сфери міжнародних відносин та робити теоретичні узагальнення;
- аналізувати події сучасного міжнародного життя, виходячи із постулатів сучасних теорій міжнародних відносин;
- оцінювати зовнішньополітичні стратегії держав на сучасному етапі;
- ранжувати акторів міжнародних відносин за рівнем їх впливовості;
- визначати властивості багатопольної системи міжнародних відносин.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 36 аудиторних годин та 69 годин самостійної роботи, що становить 3,5 кредитів ЄКТС.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні концепції міжнародних відносин

Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука. Міжнародні відносини як суспільно-історичний феномен.

Мета і завдання курсу. Міжнародні відносини як суспільно-історичний феномен. Основні підходи до визначення міжнародних відносин. Історична еволюція міжнародних відносин. Історія теорії міжнародних відносин як науки та навчальної дисципліни. Складності при визначенні об'єкту та предмету теорії міжнародних відносин. Об'єктно-предметне поле теорії міжнародних відносин: сучасне розуміння. Місце теорії міжнародних відносин в системі суспільно-політичних наук.

Тема 2. Класична школа в теорії міжнародних відносин.

Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки. Етапи становлення теорії міжнародних відносин як науки. Античність: зародження основних традицій в інтерпретації міжнародних відносин. Ідея війни і миру в політичній думці Середньовіччя та епоху Відродження (Тома Аквінський, Данте Аліґ'єрі, Н.Макіавеллі). Ідея вічного миру та універсальної міжнародної організації в політичній думці XV-XVIII ст. Теорія державного суверенітету (Ж.Боден), ідеї міжнародної анархії (Т.Гоббс), балансу сил (лорд Болінброк, Е. де Ваттель, Д.Юм) як теоретичні передумови політичного реалізму. Теорія війни (Й.Фіхте, Г.Гегель, Клаузевіц). Класичні теорії міжнародних відносин. Політичний реалізм та його основні концепції. Політичний ідеалізм та його основні засади.

Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин.

Генезис геополітики. Рівні геополітики. Тенденції розвитку геополітики. Методологічні основи геополітики. Виникнення класичної геополітичної науки. Німецький політичний географ Фрідріх Ратцель (1844- 1904). Сім законів просторового зростання (експансії) держав. «Геополітика» Рудольфа Челлена. Концепція атлантизму. Геополітика морської держави А.Мехена. «Вплив морської сили на історію». Шість критеріїв статусу держави. Формула морської могутності. Етапи світового панування США. Ідеї Ніколаса Джона Спайкмена. Рімленд. Правила світового панування. «Атлантичний континент». Концепція Хелфорда Джона Маккіндера (1861-1947). «Географічна вісь історії». Світовий острів. Осьовий ареал (Хартленд). Внутрішній півмісяць. Зовнішній півмісяць. Епохи геополітичної історії людства. Три правила світової політики. Карл Хаусгофер (1869-1946) про утворення вісі «Берлін – Москва – Токіо». Геополітична концепція євразійства та її ідейні доміанти. Автаркія великих просторів. Вплив геополітичних стратегій на міжнародні відносини.

Тема 4. Сучасні школи і напрямки в теорії міжнародних відносин.

«Великі дебати» в теорії міжнародних відносин: неореалізм та неолібералізм. Сучасні теорії міжнародних відносин (біхевіоризм, критицизм, соціологія міжнародних відносин, функціоналізм тощо). Теорія міжнародних відносин: доробок українських науковців.

Тема 5. Категоріальний апарат теорії міжнародних відносин.

Основні категорії та поняття теорії міжнародних відносин. Дискусії щодо понять «міжнародні відносини», «міждержавні відносини», «міжнародна політика», «світова політика», «зовнішня політика». Міжнародний актор: підходи до визначення та види. Держава та недержавні актори. Методичний інструментарій теорії міжнародних відносин. Загальнонаукові методи. Математичні методи. Політологічні методи.

Тема 6. Закономірності міжнародних відносин.

Загальноісторичні закономірності міжнародних відносин. Повторюваність та випадок у суспільних відносинах загалом та міжнародних відносинах зокрема. Прогностичні методи у міжнародних відносинах: особливості практичного застосування, евристичний потенціал. Закономірності як основа для прогнозу та моделювання. Глобалізація як закономірність розвитку світового співтовариства.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Система і структура міжнародних відносин.

Тема 7. Структурні особливості міжнародних відносин.

Поняття і структура міжнародних систем. Ієрархія міжнародних систем. Класифікація міжнародних систем Мортон Каплана. "Модель розривів" в системному підході Орана Янга. Класифікація міжнародних систем за Йоханом Галтунгом. Теорія цивілізаційних систем Дж. Моделскі. Взаємодії системи з її середовищем. Глобалізація міжнародного середовища.

Тема 8. Учасники міжнародних відносин.

Типи учасників міжнародних відносин: держави, міжнародні організації, суспільні групи, фізичні особи. Сутність і роль держави у сучасній політичній системі світу. Проблема державного суверенітету в контексті теорій глобалізації. Міжурядові організації як механізм регуляції міжнародних відносин. Неурядові учасники міжнародних відносин: міжнародні неурядові організації, транснаціональні корпорації, регіони та міста, індивіди.

Тема 9. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин.

Про зміст понять «мета» і «засоби». Стратегія як єдність цілей і засобів. Загальне уявлення про стратегію. Велика стратегія. Стратегії врегулювання криз. Стратегії миру. Стратегія і дипломатія.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин

Тема 10. Міжнародна безпека.

Сутність поняття «безпека» та основні теоретичні підходи до її визначення. Міжнародні безпека та її особливості. Основні загрози міжнародній безпеці. Зміна середовища безпеки і нові глобальні виклики міжнародній безпеці. Механізми підтримання міжнародної безпеки. Нові концепції безпеки.

Тема 11. Етико-правові проблеми міжнародних відносин. Проблема «сили» в теорії міжнародних відносин.

Історичні форми й особливості регулятивної ролі міжнародного права. Особливості сучасного міжнародного права і його основні принципи. Концепція гуманітарного втручання. Взаємодія права й моралі в міжнародних відносинах. Співвідношення права, сили та етики у сучасних міжнародних відносинах. Поняття «сили» у міжнародних відносинах. «Фактор сили».

Тема 12. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання.

Сутність та функції міжнародного конфлікту. Структура конфлікту. Стадії розвитку конфлікту. Позитивні та негативні наслідки конфлікту.

Традиційна типологія конфліктів. Політичні, економічні та ідеологічні типи міжнародних конфліктів. Класифікація конфліктів за ознакою їх інтернаціоналізації, особливостями врегулювання та за засобами, що використовуються. Конфлікти інтересів, цінностей та ідентифікації. Поділ конфліктів на симетричні та асиметричні.

Питання врегулювання, розв'язання та запобігання міжнародних конфліктів. Види діяльності з підтримки міжнародного миру та безпеки. Роль переговорного процесу у врегулюванні конфліктів.

Тема 13. Міжнародне співробітництво.

Поняття і типи міжнародного співробітництва. Міждержавне співробітництво з позицій політичного реалізму. Теорія міжнародних режимів. Соціологічний підхід до аналізу міжнародного співробітництва. Співробітництво та інтеграційні процеси. Форми міжнародного співробітництва: історична ретроспектива та сучасність.

Тема 14. Україна в сучасних міжнародних відносинах.

Загальна характеристика сучасної системи міжнародних відносин та її особливості. Тенденції формування багатопольярного світу на порубіжжі ХХ–ХХІ ст.

Основні принципи, завдання та напрями зовнішньої політики України. Україна і міжнародні організації світового і регіонального рівнів. Курс України на інтеграцію в європейські та євроатлантичні структури. Участь українських військовослужбовців у миротворчих операціях. Роль українського чинника в системі стабільності в Європі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин								
	Усього	Денна форма			Заочна форма			Усього	у тому числі
		у тому числі			у тому числі				
		л	п/с	ср	л	п/с	ср		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Змістовий модуль 1. Теоретичні концепції міжнародних відносин									
Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука. Міжнародні відносини як суспільно-історичний феномен	7	1	2	4	7	1	-	6	
Тема 2. Класична школа в теорії міжнародних відносин	8	2	2	4	8	1	-	7	
Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин	7	1	-	6	7	-	-	7	
Тема 4. Сучасні школи і напрямки в теорії міжнародних відносин	8	2	2	4	8	1	-	7	
Тема 5. Категоріальний апарат теорії міжнародних відносин.	7	1	-	6	7	1	-	6	
Тема 6. Закономірності міжнародних відносин	8	1	-	7	8	-	-	8	
Разом за змістовим модулем 1	45	8	6	31	45	4	-	41	
Змістовий модуль 2. Система і структура міжнародних відносин									
Тема 7. Структурні особливості міжнародних відносин	10	2	2	6	10	1	-	9	
Тема 8. Учасники міжнародних відносин	10	1	1	8	10	1	-	9	
Тема 9. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин	10	1	1	8	10	-	-	10	
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4	22	30	2	-	28	
Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин									
Тема 10. Міжнародна безпека	6	1	1	4	6	-	-	6	
Тема 11. Етико-правові проблеми міжнародних відносин. Проблема «сили» в теорії міжнародних відносин	6	1	1	4	6	-	-	6	
Тема 12. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання	6	1	2	3	6	1	-	5	
Тема 13. Міжнародне співробітництво	6	1	2	3	6	1	-	5	
Тема 14. Україна в сучасних міжнародних відносинах	6	2	2	2	6	2	-	4	
Разом за змістовим модулем 3	30	6	8	16	30	4	-	26	
Усього годин	105	18	18	69	105	10	-	95	

ІНДЗ* – за наявності

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практичне заняття 1. Теорія міжнародних відносин як наука. Міжнародні відносини як суспільно-історичний феномен.	2
2	Практичне заняття 2. Класична школа в теорії міжнародних відносин	2
3	Практичне заняття 3. Сучасні школи і напрямки в теорії міжнародних відносин.	2
4	Практичне заняття 4. Структурні особливості міжнародних відносин.	2
5	Практичне заняття 5. Учасники міжнародних відносин. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин.	2
6	Практичне заняття 6. Міжнародна безпека. Етико-правові проблеми міжнародних відносин.	2
7	Практичне заняття 7. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання.	2
8	Практичне заняття 8. Міжнародне співробітництво.	2
9	Практичне заняття 9. Україна в сучасних міжнародних відносинах	2
	Разом	18

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Види завдань	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука. Міжнародні відносини як суспільно-історичний феномен	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	4
2	Тема 2. Класична школа в теорії міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	4
3	Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	6
4	Тема 4. Сучасні школи і напрямки в теорії міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	4
5	Тема 5. Категоріальний апарат теорії міжнародних	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	6

	відносин.		
6	Тема 6. Закономірності міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	7
7	Тема 7. Структурні особливості міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	6
8	Тема 8. Учасники міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	8
9	Тема 9. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	8
10	Тема 10. Міжнародна безпека	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	4
11	Тема 11. Етико-правові проблеми міжнародних відносин. Проблема «сили» в теорії міжнародних відносин	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	4
12	Тема 12. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	3
13	Тема 13. Міжнародне співробітництво	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	3
14	Тема 14. Україна в сучасних міжнародних відносинах	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	2
	Разом		69

Питання для самостійної роботи

1. Поміркуйте над співвідношенням предмету політології та теорії міжнародних відносин.
2. Визначіть причину домінування нормативізму в дослідженні міжнародних відносин в минулому.
3. Які історичні події ХУІІ-ХУІІІ ст. зумовили появу теорій державного суверенітету та балансу сил?
4. Визначте теоретичні витоки політичного реалізму.
5. Порівняйте базові принципи класичного реалізму та ідеалізму.

6. Порівняйте класичний та сучасний етап реалізму.
7. Порівняйте основні течії неолібералізму.
8. Визначте основні регулятори міжнародних взаємодій в контексті основних теорій міжнародних відносин.
9. Визначте основних учасників міжнародних відносин в контексті теорій міжнародних відносин.
10. Витоки та періодизація процесу глобалізації.
11. Розвиток технологій як чинник посилення глобалізаційних процесів.
12. Наслідки глобалізації для сучасного світу. Антиглобалізм, його міжнародно-політичні аспекти.
13. Існує думка, що однополярність суперечить природі міжнародних систем. Чи згодні Ви з цим твердженням? Обґрунтуйте свою відповідь.
14. Проаналізуйте історичні типи систем міжнародних відносин – “європейський концерт” (Віденську), Версальсько-Вашингтонську та Ялтинсько-Потсдамську.
15. Подумайте, який тип міжнародної системи формується на сучасному етапі. Обґрунтуйте свою відповідь.
16. Прослідкуйте на прикладах взаємозв'язок інтересів та цілей суб'єктів міжнародних відносин.
17. З'ясуйте співвідношення понять «актор» та «суб'єкт» міжнародних відносин. Чи завжди учасник є суб'єктом в міжнародних відносинах. Аргументуйте свою думку прикладами.
18. З'ясуйте співвідношення понять «суб'єкт міжнародних відносин» та «суб'єкт міжнародного права».
19. Сучасна держава – відмираючий актор чи активний учасник міжнародних відносин?
20. Що відбувається з суверенітетом держави в умовах глобалізації?
21. Чим відрізняються сучасні підходи розуміння безпеки від традиційних?
22. Порівняйте режим колективної безпеки та режим безпеки на основі співробітництва.
23. Які причини зумовлюють зростання ваги співробітництва у міжнародних процесах.
24. Визначіть особливості протікання сучасних конфліктів.
25. Визначіть особливості переговорів в умовах конфлікту та співробітництва.
26. Обґрунтуйте твердження, що переговори є процесом, який присутній як у конфліктних, так і кооперативних процесах.
27. Гуманізація міжнародних відносин.
28. Подальше загострення глобальних проблем сучасності й можливості їх розвитку у XXI ст.
29. Україна в новому світовому порядку. Геополітичні інтереси України.
30. Міжнародний імідж України та фактори, що його детермінують.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

(підготовка **реферату або презентації Microsoft PowerPoint**(за вибором студента))

1. «Канонічні» парадигми в теорії міжнародних відносин.
2. Реалістична традиція у теорії міжнародних відносин.
3. Німецька школа геополітики: загальна характеристика.
4. Англосаксонська школа геополітики: загальна характеристика.
5. Ліберальна традиція у теорії міжнародних відносин.
6. Марксистська традиція у теорії міжнародних відносин.
7. Внесок модерністів у міжнародно-політичну науку.
8. Проблема «великих дискусій» в теорії міжнародних відносин.
9. Постпозитивізм в теорії міжнародних відносин.
10. Французька школа міжнародно-політичної теорії.
11. Американська школа міжнародно-політичної теорії.
12. Німецька школа міжнародно-політичної теорії.

13. Вітчизняна школа міжнародно-політичної теорії.
14. Проблема методу у теорії міжнародних відносин.
15. Контент-аналіз як методика дослідження міжнародних відносин.
16. Івент-аналіз як методика дослідження міжнародних відносин.
17. Методи аналізу ситуації в міжнародних відносинах.
18. Прогностичні методи дослідження міжнародних відносин.
19. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин.
20. Цивілізаційний підхід до вивчення міжнародних відносин.
21. Поняття інтеграції у міжнародно-політичній науці.
22. Стили ведення міжнародних переговорів.
23. Поняття безпеки у міжнародно-політичній науці.
24. Поняття глобалізації у міжнародно-політичній теорії.
25. Співвідношення права і моралі у міжнародних відносинах.
26. З.Бжезинський / Г.Кісінджер / Р.Арон / Ф.Фукуяма / С.Хантингтон про природу сучасних міжнародних відносин (на прикладі рекомендованих праць).
27. Основні риси сучасної системи міжнародних відносин (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.).
28. Прояви процесу глобалізації у різних сферах життєдіяльності суспільства (економіка, політика, безпека, культура, тощо).
29. Система міжнародної безпеки в епоху глобалізації.
30. Забезпечення національної безпеки України в умовах входження України до європейського та євроатлантичного просторів.

9. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти з метою ефективного розв'язання навчально-виховних завдань, а саме:

- *словесні*: лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії), розповідь, пояснення, бесіда, аналіз ситуацій, опитування;
- *наочні*: використання мультимедійних презентацій, мап, схем; презентація студентами результатів власних досліджень;
- *практичні*: практичні заняття, ділові та рольові ігри; різноманітні індивідуальні та групові завдання, робота в малих групах, індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання, виконання тестових завдань, складання термінологічних словників і таблиць, підготовка рефератів та доповідей, самостійна робота з першоджерелами, міжнародними документами та науковою літературою.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний та періодичний контроль знань студентів здійснюється на практичних заняттях, консультаціях та частково на лекціях і має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми, а також їх готовність до виконання конкретних завдань.

Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб: виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі; виявити рівень опанування навичок самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку; стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Методами контролю є:

- Контроль ведення конспекту лекцій та оцінювання роботи студентів під час лекцій;
- Контроль підготовки та оцінювання активності студентів під час практичного заняття;

- Контроль виконання самостійної роботи;
- Контроль виконання ІНДЗ;
- Тестовий поточний контроль.

Підсумковий контроль. Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни здійснюється за накопичувальною системою оцінювання у формі заліку. Загальну кількість балів (100 бальна система) студент отримує шляхом складання балів за окремі види навчальних завдань.

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Бали
Робота під час практичних занять, над аналітичними завданнями, індивідуальними або груповими завданнями тощо.	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури; здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку.	10
Робота індивідуальними навчально-дослідними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти коли зміст відповідає темі і розкриває її повною мірою, структура роботи та її оформлення відповідають встановленим вимогам; під час презентації, чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано повні та обґрунтовані відповіді на питання.	10
Тестування до окремих тем	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу	0,5

11. Питання для підсумкового контролю

1. Політична наука та теорія міжнародних відносин: проблеми розмежування предметного поля.
2. Місце теорії міжнародних відносин в системі наук про міжнародні відносини. Предмет теорії міжнародних відносин.
3. Значення прикладних емпіричних досліджень у становленні теорії міжнародних відносин як самостійної дисципліни.
4. Методи та техніки дослідження в теорії міжнародних відносин.
5. Класифікація теорій міжнародних відносин.
6. Системний підхід в теорії міжнародних відносин.
7. Поняття та особливості міжнародних відносин.
8. Види та форми міжнародних відносин.
9. Поняття «актор», «суб'єкт» та «учасник» в міжнародних відносинах.
10. Збільшення кількості та різноманітності учасників міжнародних відносин як закономірність розвитку міжнародних відносин, принципи їх взаємодії.
11. Інтерес в міжнародних відносинах: сутність, типологія, ієрархія.
12. Сила та вплив як сутнісна характеристика міжнародних відносин. Елементи сили.
13. Г. Моргентгау та Р. Арон про силу та могутність в міжнародних відносинах.
14. Теорія «м'якої» сили Дж. Ная.
15. Теоретичні інтерпретації сили в міжнародних відносинах.

16. Сила та могутність в епоху глобалізації.
17. Функції сили в міжнародних відносинах. Баланс сили.
18. Глобалізація як закономірність розвитку міжнародних відносин
19. Суть, джерела, передумови глобалізації.
20. Вплив геополітики на формування теорії міжнародних відносин.
21. Філософсько-теоретичні джерела політичного реалізму в міжнародних відносинах.
22. Філософсько-теоретичні джерела ідеалізму в теорії міжнародних відносин.
23. Принципи ідеалізму в теорії міжнародних відносин. Ідеалізм в політичній практиці.
24. Неолібералізм та його відмінність від класичного ідеалізму.
25. Принципи реалізму в теорії міжнародних відносин.
26. Шість принципів політичного реалізму Г. Моргентау.
27. Основні принципи та течії неореалізму.
28. Розвиток теорії неореалізму в працях К. Волтца.
29. Принципи неолібералізму та їхній розвиток в теоріях транснаціоналізму та взаємозалежності.
30. Порівняльний аналіз реалізму та ідеалізму в міжнародних відносинах.
31. Порівняльний аналіз неолібералізму та неомарксизму в міжнародних відносинах.
32. Порівняльна характеристика реалізму та неореалізму в міжнародних відносинах.
33. Порівняльний аналіз неолібералізму та неореалізму.
34. Марксизм про міжнародні відносини.
35. Неомарксизм в міжнародних відносинах: течії та принципи.
36. Теорія світо-систем Ф. Броделя та І. Валлерстайна.
37. «Великі дебати», їх зміст та вплив на розвиток теорії міжнародних відносин.
38. Державоцентристський підхід в теорії міжнародних відносин, його історичні підстави та обмеженість в кінці ХХ ст.
39. Особливості та ознаки міжнародних систем.
40. Структурний аспект міжнародних систем.
41. Формування та еволюція міжнародних систем.
42. Типологія міжнародних систем
43. Типологія міжнародних систем М. Каплана.
44. Історичні типи міжнародних систем. Довестфальський період міжнародних відносин.
45. Вестфальська система міжнародних відносин.
46. Віденська система міжнародних відносин.
47. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
48. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.
49. Створення Ліги Націй та її діяльність.
50. Цілі та структура Організації Об'єднаних Націй.
51. Баланс сил як вияв динамічної рівноваги в міжнародній системі.
52. Основні принципи міжнародного права та їх взаємозв'язок з структурою міжнародної системи.
53. Місце міжнародного права та моралі в міжнародних системах.
54. Поняття та структура національного інтересу.
55. Держава як учасник міжнародних відносин. Ознаки міжнародно-політичної суб'єктності держави.
56. Сутність зовнішньої політики.
57. Зовнішня політика: особливості, засоби та форми.
58. Засоби зовнішньої політики держав. Дипломатія і війна як основні засоби реалізації зовнішньої політики.
59. Вплив глобалізації на державу та її суверенітет.
60. Міжнародні організації як учасники міжнародних відносин: сутність, ознаки, типологія.
61. Індивід в міжнародних відносинах. Відображення впливу індивіда в теоріях міжнародних відносин.

62. Поняття та види міжнародних процесів.
 63. Переговори в міжнародних процесах.
 64. Сутність та причини міжнародних конфліктів.
 65. Стадії протікання та способи врегулювання конфліктів.
 66. Типологія міжнародних конфліктів.
 67. Поняття та форми міжнародного співробітництва.
 68. Інтеграційні процеси в міжнародних відносинах. Теорії міжнародної інтеграції.
 69. Тенденції розвитку міжнародних відносин на початку ХХІ ст.
 70. Україна в сучасній системі міжнародних відносин.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль									Індивідуальне самостійне завдання	Сума балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3					
П1	П2	П3	П4	П5	П6	П7	П8	П9	10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни:

- Робоча програма навчальної дисципліни;
- Силабус;
- Навчально-методичні матеріали для лекцій, конспекти (тексти, схеми) лекцій;
- Мультимедійні презентації;
- Плани практичних занять;
- Методичні вказівки (рекомендації) щодо самостійного вивчення дисципліни;
- Навчально-методичні матеріали для поточного, періодичного і підсумкового контролю.

З вищезазначеними навчально-методичними матеріалами можна ознайомитись у Google Класі за посиланням: <https://classroom.google.com/c/NTQzNTg1ODQ3MTQ0?cjc=lb5frfg>

14. Рекомендована література

Основна література:

1. Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір : підруч. ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. І. В. Алексеєнко / І. В. Алексеєнко, А. І. Курас, А. Х. Маргулов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 164 с.
2. Єремєєва І. А. Теорії цивілізацій та міжнародні конфлікти : підруч. / І. А. Єремєєва. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 144 с.
3. Ігнат'єв П.М. Геополітичні та геоекономічні інтереси у світовій політиці: Підручник. – Чернівці-Київ: Книги-XXI, 2014. – 364 с.
4. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин / Микола Капітоненко. - Чернівці: Книги - XXI, 2019. - 272 с.
5. Кондратенко О. Ю. Зовнішня політика України 1991–2021 рр.. *Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми*. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. С.81-138. URL: https://ipiend.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/11/politychnyi_protse_u_nezalezni_ukraini.pdf
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 328 с.
7. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 201 с.
8. Міжнародні системи та глобальний розвиток : підручник / за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. 2-ге вид, перероб. і доповн. – К. :Знання, 2014. – 526 с.
9. Основи теорії міжнародних відносин : навч. посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015.-244 с.
10. Соснін О.В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навчальний посібник К.: Видавництво «Коло», 2015. – 520 с.
11. Суб'єктність України в сучасному світі: оцінки, стратегії, прогнози. Аналітична доповідь. / за ред. О.М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 88 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/subiektnist_ukrainy.pdf
12. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2016. – 540 с.
13. Теорія міжнародних відносин: термінологічний словник. — Л.: Тріада плюс, 2011. — 318 с.
14. Україна у світовій політиці: конспект лекцій / укладачі: С. М. Король, М. С. Назаров, В. О. Дементов. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 140 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/231761430>
15. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України : підручник / Л.Д.Чекаленко . – Київ : LAT і К, 2015 . – 478 с.

Додаткова література:

1. Арон Р. Мир і війна між націями. - К.: Юніверс, 2000, - 875 с.
2. Белей С.І. Особливості держав середньої сили як суб'єкта міжнародних відносин *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 8. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2590/2298

3. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / Пер. з англ. – Львів: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
4. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 203 с.
5. Веселовський А. І., Александров О. С., Орлик В. В. Вплив пандемії COVID-19 на розвиток глобальних процесів розвитку системи міжнародних відносин URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/covid-i-globalni-procesy-1.pdf>
6. Власов В.Г. Зміст і механізми зовнішньої політики сучасної держави *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. №8. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2570/2279
7. Воронянський О. В. “Національні інтереси” як категорія політичної науки *Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого*. – 2011. № 10. (Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_53/Gileya53/P8_doc.pdf
8. Гавриленко І. Концепції та моделі здійснення культурної дипломатії *Вісник КНУ Міжнародні відносини*. 2014. №42. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/2723/2427>
9. Глобальна та національна безпека: словник-довідник / уклад.: Г.П.Ситник, О.І.Пошедін, М.М. Шевченко, С.П.Завгородня, М.Г.Орел; за заг. ред. Г.П.Ситника. – К.: НАДУ, 2016. – 164 с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Slovník-GPNB.pdf>
10. Головченко В.І. Конфліктний і конструктивний потенціали взаємодії китайського та індійського полюсів сили *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. №5. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2504/2234
11. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії Моногр. / А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. 258 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42066/1/%D0%93%D1%80%D1%83%D0%B1%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BE%2C%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf>
12. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. – Львів : Сполом, 2020. – 418 с. : рис., табл. – Бібліогр. . в кінці розд. http://nbuviar.gov.ua/images/nak_mon_partneriv/Dergavna_polituka_zabezpechennya_nacionalnoi_bezpeku_Ukrainu.pdf
13. Дирда А. О. Особливості формування нейтралітету у зовнішній політиці європейських країн *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. №125. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2659/2363>
14. Довідник з європейської інтеграції / [під ред. О. Б. Чернеги]. - Львів : Магнолія-2006, 2019. - 384 с.
15. Досвід врегулювання конфліктів у світі. Уроки для України : Інститут світової політики / [К. Зарембо, Д. Гайдай, Л. Літра, О. Лимар, Я. Литвиненко, І. Мединський]. Київ. 2016. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Conflict_Lessons-for-Ukraine_01-36_ukr.pdf
16. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з фр. — Київ: Основи, 1995.
17. Європейська інтеграція України: проблеми та перспективи : навч. посіб. для держ. службовців та посад. осіб місц. самовряд. / уклад. : В. М. Кривцова, Н. І. Кадук, О. М. Кривцова. - Суми : [ЦПКК], 2015. - 76 с.
18. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу *Інвестиції: практика та досвід*. 2020 № 13—14. С. 103-109. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13-14_2020/18.pdf

19. Зайцева М.В. Концепції впливу глобалізації на міжнародні відносини *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 9. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2670/2374
20. Кондратенко О.Ю. Класична і сучасна геополітика: ретроспективний аналіз *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 9 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2645/2351
21. Кулінич М.А., Ціватий В.Г., Татаренко Н.О., Чекаленко Л.Д. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навчальний посібник. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 628 с.
22. Лісовський П. М. Людина ХХІ століття в міжнародних відносинах: дипломатична логіка гри. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип. 134. С.16-26.
23. Лісовський, П. М. Безпекознавство: особистість, держава, суспільство (системний аналіз) : навч. посіб. / П. М. Лісовський, Ю. П. Лісовська. - Київ : Кондор, 2017. - 368 с.
24. Літвін В.А. Сучасні концепції національних інтересів у контексті зовнішньої політики держав *Політичне життя*. 2018. №3. С. 129-134. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5965>
25. Літвін Л.А. Сучасні геополітичні концепції: висновки для України *Політичне життя*. 2019. №4. С. 109-115 URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/issue/view/252>
26. Мазурець Ю. О. Трансформація поняття «національні інтереси» в теоріях та концепціях за умов глобалізації *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. № 124. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2608/2315>
27. Мануїлова К. В. Економічні санкції як інструмент зовнішньої політики *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. № 122. Том 2. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2466/2198>
28. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський ; за ред. В. А. Манжоли. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. - 863 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk804244.pdf>
29. Ощипок І. Ф. Особливості трансформації державного суверенітету в постбіполярній міжнародній системі *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2016. № 127. Том 2. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/3018/2707>
30. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія / Борис Олександрович Парахонський, Галина Михайлівна Яворська. – Київ : НІСД, 2019. – 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-07/Monografiya_Ontologiya_print.pdf
31. Процюк М. В. Основні підходи до розкриття змісту поняття «м'яка сила» та її інструментів у науковій думці сучасної Польщі *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. № 126. Том 2. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2817/2525>
32. Самойлов О.Ф. Глобалізація як культурно-історичне явище (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) К.: КиМУ, 2015. – 282 с.
33. Сучасний стан і перспективи розвитку й трансформації Північноатлантичного альянсу : аналіт. доп. / В. Кравченко, В. Орлик, М. Замікула, В. Ярмоленко, О. Давимука ; за заг. ред. М. Паламарчука та О. Александрова. – Наук. електрон. вид. – Київ : НІСД, 2021. – 36 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-12/blok_nato.pdf
34. Фесенко М. Трансформація суверенітету в умовах формування нового міжнародного порядку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2016. №1(44/45). С.36-42
35. Фесенко М. Формування понятійно-категоріального апарату проблеми консолідації суб'єктів світ-системи і нового міжнародного порядку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2017. №1(46). С.39-44.
36. Фесенко М.В. Глобальні політичні трансформації світової системи *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2017. № 13. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3012/2701

37. Шаповалова О. І. Структурні параметри постбіполярної системи міжнародних відносин *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. № 119. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2268/2040>

38. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія / О. М. Шаров ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ : НІСД, 2019. – 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/sharov_monografiya_ekonom_diplomatiya_print_new.pdf

39. Шевченко О. В. Наукова думка про дослідження глобальних проблем людства *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип.134. С.27-40.

40. Шевченко О. Держави та міждержавні утворення як актори врегулювання глобальних кліматичних змін. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2019. №1(49). С.18-23.

41. Шевченко О. Трансформація підходів дослідження глобальних проблем сучасності *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2017. №1(46). С.44-49.